

Франци

Ноември 1939

Утринната мъгла се стелеше като мляко върху ожънатите ниви. Вятърът я носеше и от време на време разкриваше групичка безгрижно пасящи сърни. Есенно обагрени храсталаци се подаваха от белезникавата маса като острови в развълнуваното море на мъглата. Франциска вървеше последна от тримата и постоянно се спираше, за да усети атмосферата на утрото, да почувства влагата на мъглата, да вдиша мириса на гъби, долитащ откъм гората. Сега зад тях прокънтяха конски копита, затрополи карета. Това беше икономът, който откарваше „старите господари“ до чакалото в края на гората.

– Дано този път дядо Волферт си е взел очилата – каза Йобст ухилен. – Миналата година само изхаби патроните и улучи едно куче.

Франциска мълчеше – не можа да прости на дядо си. Оттогава кучката ѝ Майка окуця – размина се на косъм със смъртта, защото изстрелът разкъса едната от задните ѝ лапи. Братът и сестрата трябваше да отстъпят встрани, за да пропуснат откритата карета с двамата дядовци. Двамата братя на майка им, чичо Бодо и чичо Алвин, също седяха в колата. Всички носеха водонепромокаеми якета и шапки, които вече бяха видели не един лов. Чичо Александър им помаха. От миналата година беше напълнял още повече.

– На стари хора с лошо зрение изобщо не бива да им се позволява да ловуват – рече Бригите.

– Обясни го на дядо Волферт – разсмя се Йобст. – Веднага ще ти отговори, че е отстрелвал благородни елени, още докато си била в пелени.

Йобст направи предпазлив опит да прегърне през раменете годеницата си, но тя се отдръпна, поглеждайки към Франциска. Младите двойки не биваше никога да остават насаме, до самата си сватба. Затова мама, грижейки се за благоприличието, беше изпратила Франциска да придружи брат си Йобст и годеницата му Бригите фон Калм.

Франциска беше едва на деветнайсет и се чувстваше ужасно в тази роля. Тя изобщо не харесваше ловуването с хайка, когато дивечът се докарваше точно до прицела на пушките. Много по-хубаво беше да върви рано сутрин само с баща си през гората към чакалото. Тогава усещаше тревата, мокра от росата, вдъхваше сладкия, ароматен дъх на растенията, чуваше, наострила уши, стъпките на някой елен по ланската шума. Когато след дълго чакане в изпълнената със слабо шумолене утринна тишина стадо кошути излезеше плахо на поляната, тя поглеждаше бащиното лице, опитвайки се да отгатне намеренията му. Рядко стреляха по животно, почти винаги седяха в чакалото, за да наблюдават, да следят популацията.

– Мъглата се вдига – отбеляза Йобст. – Слава богу. Иначе можехме направо да се връщаме.

Бяха достигнали края на гората и поеха по пътеката към чакалото на кръстопътя. Наближаваше девет, слънцето вероятно скоро щеше да пробие облаците. Тогава от три различни места щяха да тръгнат гоначите, които заедно с кучетата засега все още изчакваха ловците да достигнат своите позиции.

Йобст първи се изкачи по стълбата, Бригите го последва, хвана се за протегнатата му ръка и прие помощта му в края на изкачването. Франци изчака докато двамата се настаниха възможно най-удобно на пейката от сурова дървесина, а после и тя се покатери в тесния заслон. Йобст и Бригите заредиха пушките си. Франциска нямаше ловно оръжие. Нямаше и голямо желание да участва в общото упражнение по стрелба. Дано само нещо не сполетеше кучетата й! Или още по-лошото: да не улучеха някого от гоначите. Това постоянно се случваше. Като млад един от ратаите в обора беше ранен в бедрото, а един млад селянин преди много години дори бил застрелян по невнимание.

В такива случаи господарят на имението, разбира се, се грижеше за ранените и за осиротелите членове на семействата, но въпреки всичко това беше достатъчно тягостно за несполучилия стрелец.

– Започва се... – прошепна Йобст.

Бригите кимна. В далечината се чуваха виковете на гоначите и лаят на кучетата. Отекваха изстрели – звучаха като от старата ловна браква на чичо Александър, намесваше се и пушката на дядо Драниц. Гоначите подплашваха всичко живо, скрило се в горския гъсталак и обраслите с храсталаци падини: лопатари, благородни елени, лисици, зайци, а също диви свине и яребици. Празник за ловните пушки, който цяла година очакваха с нетърпение.

По-късно уловеният дивеч се разпределяше поравно между ловците. Разточителният пир в имението Драниц обикновено биваше последван от още по-пищни гощавки с приятели и роднини у дома.

Но изглежда гоначите бяха забравили чакалото на кръстопътя. Въпреки напрегнатото очакване и упоритото виране в храсталака долу те само на два пъти забелязаха някакво раздвижване – вероятно глигани, които бяха решили, че е по-добре да се скрият в гъсталака, вместо да хукнат през поляната, обзети от дива паника. Дивите свине бяха хитри. За жалост, те често причиняваха щети по полето, затова част от тях трябваше да се отстрелят.

– Жалко! – въздъхна Бригите фон Калм и се размърда. – Май това беше. Дано другите са имали повече късмет.

– Франци ни прогони дивеча – пошегува се Йобст. – Госпожица Диана изобщо не обича да се убиват горските обитатели.

Той сграбчи рамото на сестра си и здраво го разтърси, както често правеше като момче. Франциска го отблъсна през смях.

– Сега мога да ви призная: произнесох проклетие над чакалото! – извика тя, без да обръща внимание на сбърченото чело на Бригите.

Франциска не харесваше особено бъдещата си снаха. Бригите беше от жените, които говореха малко, но съвсем точно знаеха какво искат. Тя никога нямаше да проумее защо нейният хубав по-голям брат, наследникът на Драниц, си избра тъкмо тази незабележителна жена. Но в края на краищата това си беше негова работа.

Франциска слезе първа по стълбата и тръгна с бавни крачки по горската пътека към имението, без да се оглежда. Поне за малко тя предостави на двамата възможност да останат сами. От септември Германия беше във война, а лейтенант Йобст фон Драниц още утре щеше да потегли на изток към поделението си заедно с един свой другар.

– Война или мир! – беше изревал дядо Драниц. – Няма да позволим да ни отнемат старите традиции в Драниц. Още по-малко – лова с хайка.

Стадо благородни елени изскочи измежду дърветата, малко преди горската пътека да достигне до нивите, и я пресече, запътило се към другия край на гората. Франциска се вкамени. Като насън край нея преминаха седем кошути с няколко малки сърнета и за секунди горската пръст завибрира под копитата им – танц на силата и красотата под утринната светлина, косо падаща през клоните на дърветата. Нито Йобст, нито Бригите видяха това, те все още бяха горе на чакалото и Франциска предпочете да не си представя какво правят там.

Междувременно гоначите бяха събрали улова в края на гората: три елена, шест сърни, няколко диви свине – всичките женски – както и две лисици, и бяха пъхнали „последната хапка“ трева в муцуните на грижливо подредените бездиханни животни. Гордите ловци стояха до тях, жестикулираха, пушеха и се поздравяваха един друг. Когато Йобст и Бригите най-после се появиха, всички изказаха съжалението си, че никакъв дивеч не се е изпречил пред пушките им. Малко след това роговете оповестиха края на лова.

– Сега идва уютната част! – зарадва се чичо Александър фон Хиршхаузен, когото чичо Бодо и чичо Алвин с големи усилия бяха завлекли в чакалото. Веднъж качил се там, той се представи като отличен стрелец. Той единствен притежаваше специална пушка за лов на елени, която си беше направил в Австрия по поръчка.

Икономът Шнайдер се погрижи за транспортирането на ловните трофеи, за заплащането на гоначите и за всичко останало, докато ловната дружинка се качи на дошлите междувременно карети. След изморителния лов сега идваше време за заслужената и както винаги, богата гощавка в имението.

От няколко дни приготовленията в имението Драниц течаха с пълна сила. Въпреки грижливото планиране от страна на мама всяка година се получаваше все същата неразбория: веднъж идваха неочаквани гости, друг път се разболяваше някой член на семейството или слуга, не доставяха бирата навреме, мишките бяха изгризали някой чувал с брашно или пък кучето отмъкваше единия овнешки бут, защото кухненската помощница не беше внимавала. Както винаги, вината за тези произшествия беше на кухненските помощници или на ратаите, но никога не на готвачката или на господарката на имението.

Въпреки всички неуредици обаче всяка година успяваха да настанят многобройните роднини и приятели сравнително удобно в стаите на имението и да ги подкрепят с хубава закуска, преди някои от тях – най-вече гостите от мъжки пол – да се посветят на изнурителното удоволствие от гонката. Останалите гости – предимно дамите – се събираха в това време на кафе и сладкиши и си приказваха за всякакви неща, които се обсъждаха и разрешаваха най-добре между жени. Обикната тема бяха женитбите, както и предстоящите раждания или пък съдбата на болни членове на семейството, а също така почивките на Балтийско море или въпросът дали в днешно време едно младо момиче трябваше да постъпи в пансион.

После неизменно следваха оплакванията от прислугата. Дамите бяха единомисленици, че домашните прислужници днес са невъобразимо нагли, а и слугите стават все по-дръзки. Щом се наплачеха достатъчно, заговаряха за новите моди и разпуснатите нрави в столицата Берлин, а през тази година – и за войната. Но нея я споменаха само между другото, защото след като Полша беше окупирана, а с руснаците се подписа

договорът от Брест-Литовск, можеше да се надяват на скорошно примирие. На западните сили Хитлер и без това беше предложил постоянен мир – пишеше го във вестника. Баба Либуса фон Драниц всяка година отново изказваше съжалението си, че за жалост времената вече не са героични, а са станали толкова ужасно прозаични. Нито това парвеню Хитлер, нито незначителният руснак Сталин притежавали според нея нещо от господарския блясък на старите епохи, когато Европа все още управлявали наследниците на английската кралица Виктория, а Германия имала император.

По време на тези разговори в кухнята и в залата се работеше трескаво, за да се сервира без закъснение ловният обяд. Чиниите от закуска отдавна бяха изнесени, дългата маса беше подредена за празничния обяд и – както повеляваше традицията – беше украсена с пъстри есенни листа и елхови клонки. Големият бронзов „ревящ елен“ отново имаше честта да бъде разположен в средата на дългата маса. Самата баронеса Фон Драниц се грижеше за последните детайли на трапезата. Тя минаваше от куверт на куверт, наместваше сребърните прибори, завърташе порцелановата чиния, изрисувана със зелени цветя така, че сребърният герб на ръба ѝ да е разположен централно, тук-там вдигаше някоя винена чаша от тежък оловен кристал, за да я погледне срещу светлината, а накрая при всеки куверт поставяше малка табела с име.

Когато първите ловци слезеха от каретите, дамите бързаха да се качат по стайте си на първия етаж и да облекат подходящи дрехи за празничния обяд. Всеки беше довел слугите си и от всички страни се отправяха възгласи и заповеди, което допринасяше бъркотията в къщата да се превърне в истински хаос. На входа долу стояха дващестина чифта кални ботуши, които бяха свалили от краката на господата ловците, а отгоре женски и мъжки гласове настояваха за топла вода, ютия, маша за коса или капки за сърце. Същевременно от кухнята се носеше толкова завладяващ, изкусителен аромат, че на всички, включително и на дамите, им потичаха лигите. Хане Шрам, готвачката на имението Драниц, беше виртуоз. В ден като днешния тя отново щеше да поднесе незабравими ястия и леля Сузана щеше да се опита както винаги да я открадне. Без успех, разбира се – Хане беше вярна душа, никога нямаше да изостави господарите си.

Франциска първо провери кучетата си, които за щастие се бяха върнали от лова в пълен състав. В лапата на Бижу се беше забил трън, който тя внимателно извади. После дезинфектира раната и с облекчение установи, че няма други наранявания. Горе в стаята ѝ, която днес споделяше с по-малката си сестра Елфриде и братовчедка си Герлинде, се беше разразила ожесточена караница заради чифт светлобежови сандали, които Герлинде била обещала на Елфриде за вечерта, но сега все пак беше предпочела сама да обуе. Шест години по-голямата Франциска се опита да потуши кавгата, като обеща на Елфриде да ѝ заеме обувките с висок ток, които щяха също толкова добре да подходат на роклята ѝ. Елфриде беше една малка скандалджийка, тя крещеше и плюеше по Герлинде, а когато тя не отстъпи, хвърли по главата ѝ сандалите, станали повод за скандала.

–Взemi си ги тогава! –извика тя сърдито. – Със или без обувки –все си грозна!

Тогава Герлинде се разплака и заплаши да разкаже всичко на майка си.

– Облечете се най-сетне – нареди Франциска на двете. – Долу Мине вече би първия звънец.

Мине, прислужницата, беше най-чевръстата сред служителите. Тя сякаш беше навсякъде, помагаше в кухнята и в стаите горе, гладеше финото бельо и знаеше как трябва да се подреди празничната маса. Беше сгодена от три години за майстора на файтони Швадке, но се колебаеше дали да се омъжи, защото щеше да ѝ се наложи да напусне работното си място.

Франциска изми със студена вода лицето, ръцете и краката си, облече тъмнозелената рокля с голяма яка и си обу сандалите, защото Елфриде взе обувките на ток, макар че ѝ бяха по-големи с почти два номера. Елфриде беше едва на тринайсет и беше слаба като вейка. Кожата ѝ беше бледа и обсипана с лунички, главата ѝ беше покрита с буйни, медночервени къдрици, а очите ѝ бяха кафяви и замечтани, но можеха да излъчват и изключително силна воля.

Трите момичета слязоха заедно по стълбите, срещайки баба Волферт и Либуса фон Драниц, и хванаха възрастните дами под ръка, за да им помогнат при слизането. Отдясно и отляво притичваха забързани камериерки и слуги, чичо Александър се провикна с дебел глас за дългите си долни гащи, а братът близък на Герлинде се приготви да се спусне надолу по парапета, но татко го видя и го хвана за панталона.

– Ако непременно държиш да си разбиеш главата, направи го вкъщи, а не в моя дом!
– скара му се барон Фон Драниц и завъртя очи, защото Габриел отново избухна в сълзи.

Въпреки табелките с имената беше нужно доста време, докато всички намерят местата си около масата и наляят аперитива, който баба Либуса винаги наричаше „начално питие“. Мъжете предпочетоха „честната“ драничка житна ракия, докато дамите се насочиха по-скоро към сухото шери. Младежите получиха „гъше вино“ – чиста водица с лимонен сок.

Татко съжали гладните гости – държа кратка приветствена реч и лаконично поздрави успешните ловци, така че скоро сервираха супата от стриди. Яденето поднасяха Мине и Лизе, подпомогнати от две млади момчета, които чичо Алвин беше довел от Бранденбург. Те бяха облечени в черно-бели ливреи и бели панталони и се справяха много добре.

Франциска си поговори с леля Сузана и Герлинде, побъбри малко и с чичо Алвин и чичо Бодо фон Волферт. Братът на Франциска – Хайнрих-Ернст, когото всички наричаха просто „Хайни“, се беше събрал с все още мърморещата Елфриде – двамата винаги се търсеха. Начело на масата седяха мама и татко, а вдясно и вляво от тях – съответните баба и дядо, както и старият пастор Ханзен. До баба Либуса беше единствената ѝ дъщеря, която беше станала монахиня цистерцианка. Мария фон Драниц беше дребна и слаба, лицето ѝ, оброчено от бялото боне, приличаше на мише. Веднъж под въздействието на виното татко каза, че сестра му Мария си била добре в манастира, защото и без това нямало „да си намери никого“. Днес Мария беше получила разрешение да посети семейството си, но без да остава през нощта. Към шест часа трябваше да се върне в манастира.

Към рибното суфле сервираха леко бяло вино, което Франциска много обичаше. Прекалено бързо ли го изпи? Усети, че ѝ се зави свят и същевременно я обзе приятно, щастливо чувство. Облегна се с усмивка назад на стола и се отдаде на шумовете и картините наоколо. Бъркотията от гласове, от която постоянно се открояваше силен бас или енергичен сопран, приятната топлина в залата, блясъкът на чашите и на излъсканите прибори, ароматът на овнешкия бут със зеле и пушените гъши гърди.

Смеховете от другата страна – при братя Волферт, които седяха заедно с татко, икономът Шнайдер и чичо Александър и се засипваха с ловни истории. Йобст и Бригите, които си разменяха влюбени погледи, и мама, която на висок глас обсъждаше с леля Ирене и баба Волферт предстоящия ремонт на зеления салон. Всичките тези шумни, радостни хора, които седяха покрай дългата трапеза със зачервени лица, вдъхновени от виното и тежките ястия, и изпълваха до последното ъгълче залата със своята жизненост.

След малко щеше да се изправи дядо Драниц и да държи обичайната си реч за Отечеството и родния Мекленбург, а после щеше да вдигне чашата си и всички трябваше да пият за немския кайзер, който то чезнеше в изгнание в Холандия. Пиха също Бодо и Алвин, които бяха убедени привърженици на фюрера, защото не искаха да противоречат на възрастния господин.

– Утре сутринта ще дойде един мой приятел и ще тръгнем заедно – каза Йобст на леля Сузана. – Майор Валтер Иверсен е страхотен. Той би бил точният съпруг за Франци.

Франциска му се присмя и протегна към Мине десертната си чиния, за да я напълни с печени ябълки и червени боровинки.

– Скъпи мои приятели и сродници, които изпълвате къщата ми с шум и веселие, изяждате зимните ни запаси и изпразвате винарската ми изба – действително започна в този момент дядо Драниц.

Такъв си беше старият господин. Надигнаха се смехове и весели подвиквания, които дядо с енергичен жест накара да замрат, за да продължи речта си. Франциска го погледна с усмивка и се почувства безкрайно щастлива.